Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kirje

5.11.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-116

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

UJ 13/2026 VP ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 6.11.2026

U-jatkokirje: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus)

Euroopan unionin valtiontukisääntely asettaa puitteet ja edellytykset julkisen tuen myöntämiselle jäsenvaltioissa. Komissiolle on lähtökohtaisesti ilmoitettava ennakolta tukiohjelmista tai yksittäisistä tuista, jos kyse on SEUT-sopimuksen 107 artiklan tarkoittamasta valtiontuesta. Komissio tutkii tukien yhteensopivuuden sisämarkkinoille, ja viranomainen voi myöntää tuen vasta komission hyväksynnän jälkeen. Yleinen ryhmäpoikkeusasetus on nykyisellään keskeisin valtiontukien myöntämisessä käytetty EU-säädös. Komission vuoden 2024 tukitietoihin perustuvan arvion mukaan 69 prosenttia kaikista EU:n jäsenvaltioiden valtiontukitoimenpiteistä tehtiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla.

Euroopan komissio julkaisi 25.2.2026 ensimmäisen englanninkielisen luonnoksen uudeksi yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (U 27/2026 vp). Uusi yleinen ryhmäpoikkeusasetus korvaisi nykyisin voimassa olevan asetuksen (EU) N:o 651/2014 (Komission asetus (EU) 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla (EU) 2017/1084, (EU) 2020/972, (EU) 2021/452, (EU) 2021/1237, (EU) 2023/917 ja (EU) 2023/1315, jäljempänä yleinen ryhmäpoikkeusasetus). Uusi asetus tulee niin ikään määrittelemään, kuinka valtaosa tuesta taloudelliseen toimintaan myönnettäisiin Euroopan unionissa 1.1.2027 lähtien.

Komissio antoi uudistetun ehdotuksen uudeksi yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi 17.7.2026. Valtiontukien neuvoa-antava komitea käsitteli muutosesitystä 1.9.2026. Komission julkinen kuuleminen päättyi 4.9.2026.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

U-jatkokirjelmä on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys ja toimivat markkinat -osaston johdolla. Ehdotusta ja luonnosta U-jatkokirjelmäksi on käsitelty EU12 kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaoston kirjallisessa käsittelyssä 21.−25.8.2026. Ehdotuksesta pyydettiin lisäksi kirjallisia kommentteja keskeisiltä valtiontukisääntelyä soveltavilta ministeriöiltä ja virastoilta 14.8.2026 mennessä. Komission ensimmäisen ehdotuksen tavoin ehdotusten kilpailuvaikutuksia ei ole mahdollista arvioida kattavasti käytettävissä olevan aineiston perusteella, sillä komissio ei ole julkaissut varsinaista kilpailuvaikutuksia koskevaa vaikutusarviointia, eikä vaikutusten arvioinnille täten ole luotettavaa tarkoituksenmukaista tietopohjaa. Kansalliset vaikutustenarvioinnit perustuvat toistaiseksi pääosin yksittäisten tukiviranomaisten tekemiin teknisiin havaintoihin ehdotuksen vaikutuksista voimassa oleviin ja suunniteltuihin kansallisiin tukiohjelmiin.

Suomen eduskunnalle huhtikuussa 2026 annetussa U-kirjelmässä määritetyt kannat (U 27/2026 vp) ovat pääosin yhä perusteltuja. Valtiontukien valvonnan yksinkertaistamista voidaan pitää kannatettavana, mutta huhtikuussa 2026 määritellyn kannan mukaisesti valtioneuvosto katsoo edelleen, että tuet tulee kuitenkin kohdentaa EU:n ympäristö- ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä markkinapuutteiden korjaamiseen ja talouden kehittämiseen tavalla, joka rajoittaa tukien kielteisiä vaikutuksia kilpailuun. Monet komission heinäkuussa 2026 ehdottamat muutosehdotukset ovat luonteeltaan teknisiä muutoksia, joiden vaikutukset tukien hyväksyttävyyteen tai merkitykseen Suomelle tai Suomen kohtaamalle tukikilpailulle ovat verraten vähäisiä. Komissio esittää kuitenkin muutamia merkittäviä uudistuksia ensimmäiseen asetusluonnokseen verrattuna. Näitä ovat muun muassa rahamääräisten enimmäisarvojen nostaminen, useat uudet määritelmät ja tietyt uudet tukimuodot, kuten laajennetun päästökaupan kustannusten kompensaatio rakennus-, tieliikenne- ja lisäsektoreille. Toisessa luonnoksessaan komissio asemoi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen aiempaa selvemmin välineeksi, jolla pyritään nopeuttamaan julkisen tuen käyttöä EU:n investointi- ja kilpailukykyvajeen korjaamisessa. Ehdotus pyrkii yhä varmistamaan, että tiettyjä vähiten kilpailua vääristäviä valtiontukia voitaisiin jatkossa myöntää ilman komission suorittamaa ennakkoarviointia.

Komission toisessa luonnoksessa ehdotetun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan poissulkuja on päivitetty muun muassa siten, että kalastus- ja vesiviljelysektori on rajattu ulos puhtaiden ajoneuvojen tai nollapäästöisten ajoneuvojen hankintaan sekä ajoneuvojen jälkivarusteluun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävän investointituen piiristä.

Lisäksi tuki kalastus- ja vesiviljelyalan tutkimukseen ja kehittämiseen jäisi komission uuden ehdotuksen nojalla sektorikohtaisen kalastus- ja vesiviljelyalan ryhmäpoikkeusasetuksen 2022/2473 piiriin. Tätä voidaan pitää systemaattisesti järkevänä ratkaisuna. Sektorikohtaiset ryhmäpoikkeusasetukset ovat jatkossakin vaihtoehto tukijärjestelmien suunnittelulle ja toteutukselle ja mahdollistavat täten muun muassa luonnonvara-alojen erityispiirteiden huomioon ottamisen.

Komissio ehdottaa toisessa luonnoksessaan ensimmäistä ehdotustaan korkeampia inflaatiokorotettuja rahamääräisiä kynnysarvoja, joita suurempi tuki ei ole ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista. Komissio arvioi, että rahamääräisten enimmäisarvojen päivittäminen säilyttää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan reaalisesti muuttumattomana koko asetuksen voimassaoloajan. Käytännössä rahamääräisten enimmäisarvojen korottaminen merkitsee sitä, että yleistä ryhmäpoikkeusasetusta voidaan soveltaa aiempaa laajemmin. Merkittävä käytännön siirtymä ilmoitusmenettelystä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen piiriin kohdistuu ympäristö- ja energiatukiin, TKI-infrastruktuureihin, laajakaistahankkeisiin sekä eräisiin suuriin infrastruktuuritukiin. Etenkin kaukolämpö- ja jäähdytyshankkeiden osalta muutos voi tuoda yksittäisiä erittäin merkittäviä tukia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen piiriin.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen lähtökohtana on, että tuensaajan on haettava tukea ennen töiden alkamista, jotta tuki voi vaikuttaa investointi- tai toimintapäätökseen. Töiden alkamisella tarkoitetaan joko investointiin liittyvien rakennustöiden alkamista tai ensimmäistä laillisesti velvoittavaa sitoumusta tilata laitteita tai muuta sitoumusta, joka tekee investoinnista peruuttamattoman, riippuen siitä, kumpi tapahtuu aikaisemmin. Maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi. Jäsenvaltiot ovat neuvottelujen aikana

kannattaneet jonkin objektiivisen ”töiden alkamisen” tason määrittelemistä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen korvaavassa asetuksessa, jotta tukien hakuprosessi ei aiheettomasti viivästyttäisi valmisteluja. Komissio ehdottaa toisessa luonnoksessaan, että ”töiden alkamiseksi” 2 artiklan 38 kohdan mukaan ei laskettaisi sellaista kustannusta, joka olisi yhteensä alle 2 % joko tukikelpoisista investointikustannuksista tai toiminnan kustannuksista koko toiminnan tukikelpoisena aikana.

Komissio esittää toisessa ehdotuksessaan useita uusia tukimuotoja sekä useita muutoksia aiempiin tukimuotoihin, esimerkiksi ympäristö- sekä rekrytointi- ja työllisyystukiin. Uusia ehdotettuja tukimuotoja ovat pk-yritysten lehtijulkaisujen tuotanto- ja levitystuki, laajennetun päästökaupan (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/959, jäljempänä ETS2) kustannusten kompensaatio rakennus-, tieliikenne- ja lisäsektoreille, sekä tukimuoto hankkeille, joiden tuki myönnetään keskitetysti hallinnoidun EU-ohjelman rahoitusvälineiden kautta ja johon sisältyy rahoitustuen välittäminen kolmansille osapuolille (niin sanottu cascade-tuki).

Valtiontukisääntöjen perusperiaatteisiin kuuluu, että komissio vapauttaa asetuksen nojalla ennakkoilmoitusvelvoitteesta vain sellaisia tukia, joiden kilpailulle haitalliset vaikutukset sisämarkkinoilla ovat vähäiset. ETS2-päästökaupan osalta on huomionarvoista, ettei varsinaisia päästökauppakompensaatiota koskevia suuntaviivoja ole muutettu vastaavalla tavalla eikä ole tiedossa, että komissiolla olisi riittävästi kokemusta uusien tukien arvioinnista, jotta se voisi perustellusti esittää niiden lisäämistä yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Ehdotetulla laajennetun päästökaupan tuella voi olla kilpailukykyä heikentäviä vaikutuksia, mikäli se mahdollistaa tuen kohdistumisen laajasti. Sen sijaan opt-in-sektorien tukea voidaan kuitenkin joissain tapauksissa pitää kilpailuvaikutuksiltaan vähäisempinä. Laajennetun päästökaupan osalta polttoaineen loppukäytön erottelu sillä tavoin, ettei maa- ja metsätalouteen kohdistuisi kustannusvaikutusta, ei Suomessa käytännössä ole mahdollista. Osa Euroopan unionin jäsenvaltioista ei suunnittele maatalouden sisällyttämistä laajennettuun päästökauppaan, millä voi olla vaikutusta kilpailuasetelman tasapuolisuuteen. Tältä osin opt-in-sektorien tuella voitaisiin mahdollisesti korvata tästä aiheutuvaa kilpailukykyhaittaa. Valtioneuvoston kanta ehdotettuun ennakkoilmoituksesta vapautettuun laajaan tukimuotoon on varauksellinen, mutta se mahdollistaa opt-in-sektorien tukimahdollisuuksien tarkoituksenmukaisen edistämisen kohdennetusti suuntaviivauudistusten ja notifiointimenettelyn kautta.

Suomi katsoo, että vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen voi vääristää kilpailua huomattavasti, minkä vuoksi niiden tukemisen tulee olla sallittua pääsääntöisesti vain tarkkaan rajatuissa tilanteissa (U 27/2026 vp). Komission toisen luonnoksen 61 artiklassa ehdotetulla mahdollisuudella myöntää energiaverotukea vaikeuksissa oleville yrityksille nähdään merkittäviä haitallisia vaikutuksia kilpailun sekä Suomen kilpailukyvyn ja ympäristötavoitteiden, energiansäästö- ja erityisesti EU:n sähköistämistavoitteen osalta. Ehdotus mahdollistaisi energiaverodirektiivissä säädetyn vähimmäistason alittavat verot, aiheuttaisi päällekkäisyyttä ohjauskeinojen osalta ja vähentäisi Suomen tavoittelemia EU-tason tosiasiallisia vähimmäisverotasoja. Sen sijaan innovatiivisia yrityksiä koskevaa poikkeusta vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä voidaan pitää perusteltuna. Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmässä otetaan huomioon innovatiivisten startup-yritysten alkuvaiheelle tyypillinen kasvumalli, johon voi liittyä oman pääoman nopea väheneminen ilman, että tämä sellaisenaan osoittaa yrityksen olevan taloudellisissa vaikeuksissa. Valtioneuvoston kanta on, että ehdotettu viiden vuoden poikkeus on liian lyhyt ja että innovatiiviseen startup-yritykseen ei tulisi soveltaa pääoman menettämistä koskevaa ehtoa kymmenen vuotta rekisteröinnistä tai toiminnan aloittamisesta.

Erityisasiantuntija Aino Vehkavaara

Tel. +358 29 5047353
aino.vehkavaara@gov.fi

Jakelu Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi TEM EU-valmistelu, Aino Vehkavaara